
Vergaderjaar 2021–2022

36 120 B

Wijziging van de begrotingsstaat van het gemeentefonds (B) voor het jaar 2022 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Beleid	5
2.1	Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties	5
3	Beleidsartikelen	7
3.1	Artikel 1 gemeentefonds	7
4	Bijlagen	9
4.1	Overzicht integratie-uitkeringen	9
4.2	Overzicht decentralisatie-uitkeringen	10

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de [Comptabiliteitswet 2016](#) elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2022 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat voor het gemeentefonds.

Het in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikel wordt in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

Wetsartikel 3

Ingevolge artikel 5, eerste lid, van de [Financiële-verhoudingswet](#) hebben gemeenten gezamenlijk recht op het bedrag dat in de begroting als verplichting voor het totaal van de algemene uitkering is opgenomen. Ingevolge artikel 5, tweede lid, van de [Financiële-verhoudingswet](#) hebben de gemeenten gezamenlijk recht op de bedragen die in de begroting als verplichting voor het totaal van de integratie-uitkeringen en het totaal van de decentralisatie-uitkeringen zijn opgenomen.

De in dit wetsartikel opgenomen bedragen zijn niet rechtstreeks uit de begrotingsstaat af te leiden. De bedragen worden nader onderbouwd in deze memorie van toelichting.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

H.G.J. Bruins Slot

De Staatssecretaris van Financiën,

M.L.A. van Rij

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De eerste suppletoire begroting geeft een beeld van de uitvoering van de begroting 2022. De stand van de eerste suppletoire begroting wordt opgebouwd vanaf de stand van de vastgestelde begroting 2022.

Door wijzigingen in beleid van verschillende departementen kan worden overgegaan tot het beleggen of juist weghalen van taken bij gemeenten. Indien dit gepaard gaat met een toevoeging aan of een uitname uit het gemeentefonds, wordt dit begrotingstechnisch verwerkt. In de tabel met belangrijkste mutaties worden de mutaties groter dan € 30,0 mln. weergegeven.

In onderstaande extracomptabele tabel is een overzicht opgenomen van de coronagerelateerde uitgaven die vanuit de begroting van het gemeentefonds worden gedaan in 2022.

Tabel 1 Overzicht coronagerelateerde uitgaven (bedragen x € 1 mln.)

Maatregel	Verplichtingen 2022	Uitgaven 2022	Relevante Kamerstukken
Bijzondere bijstand	15	15	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 2
Gemeentelijk schuldenbeleid	30	30	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 2
Re-integratie	15	15	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 2
Additionele impuls re-integratie	43	43	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 2
Gemeenteraadsverkiezingen 2022	30	30	Kamerstukken II 2021/22, 35420, nr. 466 en Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 15
Crisisdienstverlening	33	33	Kamerstukken II 2020/21, 35570 VIII, nr. 185 en Kamerstukken 2021/22, 36120 B, nr. 2
Inkomstenderving 2020	152	152	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2021/22, 36120 B, nr. 2

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 2 Belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties 2022 (eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Uitgaven 2022
Vastgestelde begroting 2022¹	36.480.495
Belangrijkste suppletoire mutaties	
1) Aanpassing accres 2022	1 008 105
2) Afrekening ruimte onder plafond BCF 2021	119.490
3) Crisisdienstverlening jeugdwerkloosheid (covid-19)	33 110
4) Uitvoeringskosten klimaatakkoord	112.591
5) Inkomstenderving 2020 (covid-19)	151.794
6) Brede aanpak dak- en thuisloosheid	61.900
7) Loon- en prijsbijstelling 2022 Beschermd wonen	54.278
8) Loon- en prijsbijstelling 2022 Participatie	66.595
9) Energietoeslag	175.000
10) Wijziging betalingsverloop algemene uitkering	251.073
11) Overige mutaties	121.720
Stand 1e suppletoire begroting 2022	38.636.151

1 Inklusief NvW's: Kamerstukken II 2021/22, [35925 B, nr. 6](#), Kamerstukken II 2021/22, [35925 B, nr. 13](#) en Kamerstukken II 2021/22, [35295 B, nr. 15](#).

Toelichting

1. Aanpassing accres 2022

Het accres 2022 is onderdeel van de normeringssystematiek. Als gevolg van mutaties in de accres relevante uitgaven (ARU) wordt het accres 2022, ten opzichte van de stand Miljoenennota 2022, verhoogd met € 1.008,1 mln.

2. Afrekening ruimte onder plafond BCF 2021

De ontwikkeling van het BTW compensatiefonds (BCF) en het bijbehorende plafond leiden, conform het Financieel Akkoord Rijk/VNG/IPO, met ingang van 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering van de fondsen. Bij Miljoenennota 2022 werd de ruimte onder het plafond voor 2021 geraamd op € 243,2 mln., waarvan € 216,0 mln. voor de gemeenten. Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte te zijn toegenomen met € 135,0 mln. Dit overschot wordt toegevoegd aan het gemeentefonds en provinciefonds. Het aandeel van de gemeenten daarin bedraagt € 119,5 mln.

3. Crisisdienstverlening jeugdwerkloosheid (Covid-19)

In 2022 wordt € 33,1 mln. beschikbaar gesteld aan gemeenten voor crisisdienstverlening. De uitkering is bestemd voor de 35 centrumgemeenten voor de aanpak van jeugdwerkloosheid.

4. Uitvoeringskosten klimaatakkoord

Om de uitvoering van het bestaande klimaatbeleid in 2022 te kunnen voortzetten, ontvangen gemeenten € 112,6 mln.

5. Inkomstenderving 2020 (Covid-19)

Gemeenten hebben in 2020 een voorschot ontvangen ter compensatie van inkomstenderving over 2020 als gevolg van corona. Daarbij is afgesproken dat gemeenten op een later moment, na het verschijnen van de jaarverslagen 2020, reële compensatie zouden ontvangen voor de gedeerde inkomsten over 2020. In de tweede suppletoire begroting 2021 is voor 282 gemeenten de compensatie over 2020 volledig afgerond. Voor 48 gemeenten was op dat moment sprake van gedeeltelijke compensatie. Voor 25 gemeenten kon de reële compensatie op dat moment nog niet worden bepaald. De compensatie van deze gemeenten vindt grotendeels nu plaats. Van de 48 gemeenten met gedeeltelijke compensatie wordt nu voor 46 gemeenten de compensatie definitief gemaakt en ontvangt 1 gemeente een aanvullend voorschot. Van de 25 gemeenten zonder compensatie in 2021 wordt nu voor 24 gemeenten de compensatie definitief gemaakt. Voor de resterende 3 gemeenten volgt definitieve afrekening later dit jaar. Er wordt nu € 151,8 mln. uitgekeerd voor inkomstenderving 2020.

6. Brede aanpak dak- en thuisloosheid

Het kabinet zet in op het voorkomen van dakloosheid, vernieuwing van de maatschappelijke opvang en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) dakloze mensen. Het kabinet stelt daarom voor 2022 € 61,9 mln. beschikbaar aan gemeenten.

7. Loon- en prijsbijstelling 2022 Beschermd wonen

Deze € 54,3 mln. betreft de loon- en prijsbijstelling voor het jaar 2022 voor de integratie-uitkering Beschermd wonen.

8. Loon- en prijsbijstelling 2022 Participatie

Deze € 66,6 mln. betreft de loon- en prijsbijstelling voor het jaar 2022 voor de integratie-uitkering participatie.

9. Energietoeslag

Gemeenten zullen dit jaar via categoriale bijzondere bijstand een eenmalige tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen toekennen aan huishoudens met een laag inkomen. Voor de uitvoering en uitgifte van de eenmalige aanvullende tegemoetkoming – voor huishoudens met een laag inkomen - stelt het kabinet aanvullend € 175 mln. beschikbaar, bovenop het eerder beschikbaar gestelde bedrag van € 679 mln. (Kamerstukken II 2021/22, [36065, nr. 2](#)).

10. Wijziging betalingsverloop algemene uitkering

Bij Slotwet 2021 is vastgesteld hoe de in 2021 gerealiseerde uitbetalingen voor de algemene uitkering aan de gemeenten zich verhouden tot het bedrag dat bij de tweede suppletoire begroting 2021 voor de uitbetalingen is geraamd. Daarbij is gebleken dat er bij de algemene uitkering lagere uitbetalingen zijn gedaan dan bij tweede suppletoire begroting 2021 werd verwacht. Deze verschillen kunnen ontstaan doordat op het moment van uitbetaling nog niet alle gegevens van de verdeelmaatstaven definitief zijn. Het gaat hierbij om een verschil van € 251,1 mln. Dit bedrag wordt, conform de bestaande systematiek, toegevoegd aan het uitgavenbudget voor 2022, zodat de betalingen aan gemeenten in 2022 plaats kunnen vinden.

3 Beleidsartikelen

3.1 Artikel 1 gemeentefonds

In onderstaande tabel worden voor de verplichtingen, de uitgaven en de ontvangsten de budgettaire gevolgen van beleid van het gemeentefonds weergegeven. Hiermee worden de integrale uitgaven die samenhangen met de samengestelde beleidsdoelstelling (het nastreven van een adequate omvang van het gemeentefonds en het nastreven van een adequate verdeling van de middelen over de gemeenten) inzichtelijk gemaakt.

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid Artikel 1 gemeentefonds (bedragen x € 1.000)									
	Ontwerp- begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amendementen en ISB (2) ¹	Vastgestelde begroting (3=1+2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5=3+4)	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026
Verplichtingen	35.597.115	883.380	36.480.495	1.894.208	38.374.703	2.830.350	1.513.404	1.555.082	691.874
Uitgaven	35.597.115	883.380	36.480.495	2.155.656	38.636.151	2.830.350	1.513.404	1.555.082	691.874
Financiering gemeenten									
Bijdrage aan medeoverheden									
Algemene uitkering en de aanvullende uitkeringen	30.515.140	838.000	31.353.140	1.545.495	32.898.635	2.598.479	1.283.479	1.328.479	487.126
Decentralisatie-uitkeringen	939.948	45.380	985.328	441.783	1.427.111	29.378	29.378	28.000	8.000
Integratie-uitkering Voogdij 18+	745.391	0	745.391	26.668	772.059	26.668	26.668	26.668	26.668
Integratie-uitkering Beschermd wonen	1.425.741	0	1.425.741	69.734	1.495.475	106.527	106.527	106.527	106.527
Integratie-uitkering Participatie	1.888.667	0	1.888.667	66.596	1.955.263	64.737	62.858	60.982	59.127
Integratie-uitkeringen Overig	80.717	0	80.717	5.081	85.798	4.561	4.494	4.426	4.426
Kosten Financiële verhoudingswet									
Opdrachten									
Onderzoeken verdeelsystematiek	911	0	911	299	1.210	0	0	0	0
Bijdragen aan ZBO's/RWT's									
Onderzoeken verdeelsystematiek	600	0	600	0	600	0	0	0	0
Ontvangsten	35.597.115	883.380	36.480.495	2.155.656	38.636.151	2.830.350	1.513.404	1.555.082	691.874

1 Inclusief NvW's: Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 6, Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 13 en Kamerstukken II 2021/22, 35295 B, nr. 15.

Toelichting

Algemeen

Het aandeel juridisch verplicht bedraagt bij het gemeentefonds 100%.

Bijdragen aan medeoverheden

Algemene uitkering en de aanvullende uitkeringen

Dit betreft de uitkering aan alle gemeenten, die ten goede komt aan de algemene middelen van de gemeenten. De uitkering is gebaseerd op de artikel 5, eerste lid, van de [Financiële-verhoudingswet](#). Een toelichting op de belangrijkste mutaties is opgenomen in [Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties](#).

Integratie-uitkeringen

Dit betreft de uitkering die wordt toegepast als rechtstreekse overheveling van middelen naar de algemene uitkering bezwaarlijk is vanwege de omvang van de herverdeeleffecten. De integratie-uitkering voorziet dan in een geleidelijke overgang naar de algemene uitkering. De uitkering is gebaseerd op artikel 5, tweede lid, van de [Financiële-verhoudingswet](#). Een toelichting op de belangrijkste mutaties is opgenomen in [Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties](#). Een overzicht van de integratie-uitkeringen is opgenomen in [Overzicht integratie-uitkeringen](#).

Decentralisatie-uitkeringen

Naast de algemene uitkering en de integratie-uitkering bestaat in het gemeentefonds ook de decentralisatie-uitkering. De verdeling van de decentralisatie-uitkering volgt evenmin als de integratie-uitkering de regels van de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Anders dan bij de integratie-uitkering, waar de termijn van overheveling naar de algemene uitkering van tevoren vaststaat, ontbreekt bij de decentralisatie-uitkering een dergelijke termijn. Een toelichting op de belangrijkste mutaties is opgenomen in [Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties](#). Een overzicht van de decentralisatie-uitkeringen is opgenomen in [Overzicht decentralisatie-uitkeringen](#).

Opdrachten en Bijdragen aan ZBO's/RWT's

Onderzoeken verdeelsystematiek

Dit betreft het budget dat elk jaar is gereserveerd voor de uitvoering van onderzoeken op het vlak van de omvang en verdeling van het gemeentefonds en het onderhoud van het betaalsysteem.

4 Bijlagen

4.1 Overzicht integratie-uitkeringen

Tabel 4 Integratie-uitkeringen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Uitgaven 2022
Voogdij 18+	772.059
Beschermd wonen	1.495.475
Participatie	1.955.262
Verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten	9.776
Uitvoeringskosten inburgering	76.021
Wijziging betalingsverloop integratie uitkeringen 2021	2
Totaal	4.308.595

4.2 Overzicht decentralisatie-uitkeringen

Tabel 5 Decentralisatie-uitkeringen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Uitgaven 2022
Aanpak laaggeletterdheid	6.050
Aanpak lerarentekort G4	4.000
Beeldende kunst en vormgeving	13.500
Bodembescherming	8.583
Brede aanpak Dak- en thuisloosheid	61.900
BRP centralisering inschrijving vergunninghouders	4.731
Buurtsportcoaches	75.005
Correctie Waterschapswegen (Knelpunten verdeelproblematiek)	3.867
Crisisdienstverlening (Jeugdwerkloosheid)	33.110
Duurzame polder	250
Einde lening inburgeringsplichtig	2.625
Erfgoeddeal	1.738
Experiment centrale stemopneming	535
Experiment gesloten coffeeshopketen	1.378
Extra capaciteit BOA's	13.000
Gemeenteraadsverkiezingen 2022 (covid-19)	30.380
Gezond in de stad	25.744
Handhaving quarantaine (covid-19)	300
Informele scholing	150
Inkomstenderving 2020 (covid-19)	151.794
Jeugd	21.700
Jeugdhulp aan kinderen in een AZC	5.100
Kansen voor alle kinderen	85.000
LHBTI beleid regenboogsteden	1.423
Maatschappelijke opvang	385.057
Mantelzorgbeleid	1.500
Ondersteuning RES proces	8.803
Online weerbaarheid	163
Slavernijverleden	958
Uitstapprogramma prostituees	4.000
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	112.591
Veilige steden	520
Veiligheidshuizen	7.699
Versterking arbeidsmarktregio's	14.541
Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag	10.000
Versterking dienstverlening gemeenten: systeemleren	5.000
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	3.825
Voorschoolse voorziening peuters	30.000
Vrouwenopvang	231.728
VTH-taken	46.700
Windpark N33	1.790
Wijziging betalingsverloop decentralisatie uitkeringen	10.373
Totaal	1.427.111